

T/ 2868.

Oryginał przesłano Wydziałowi.

D. S. P.

TELEGRAM SZYFROWY
PRZYCHODZĄCY

P. Zamoyski do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Paryż, 17/XII. 1920.

Otrzymał. 18/XII.20.g.9.

Nr. 567.

Refero 562.

Bartou prezydent komisji spraw zagranicznych, którego dziś wi-
działem, potwierdził mi i upoważnił do powtórzenia jego oświad-
czenia, że artykuł Cachin w sprawie rzekomej deklaracji Leyguesa
na posiedzeniu w którym Bartou przewodniczył jest z gruntu fał-
szywy, bo tendencyjnie ^x słowa Leyguesa.

WYDZIAŁ SPRAW ZAGRANICZNYCH

^x brak jednego lub dwu słów.

WICELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L: Dz. 619/12 dnia 20/XII 1920 r.

Wzgl. Wydział

J.B.

20
PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

T/69.

Oryginał przesłano Wydziałowi

D. S. P.

TELEGRAM SZYFROWY
PRZYCHODZĄCY

P. Zameyski do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

PARYŻ, 17/XII. 1920.

Otrzymał. 18/XII.20.g.9.

Nr. 568.

Refero 518.

Minister Wojny Lefevre podał się do dymisji z powodu nieporozu-
mienia z gabinetem w sprawie nowego projektu prawa o służbie
wojskowej. Na jego miejsce powołany został Reiberti, poseł z
Nizzy, adwokat z zawodu ...^X ministerjalna, a ceniony z powodu
swych prac w komisjach parlamentarnych.

^X
wyraz nieczytelny.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. Dz. 62005, data 20/XII 1920 r.
Kier. Wydział

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

J.B.

KOPJA
TELEGRAMU SZYFROWEGO
PRZYCHODZĄCEGO

Mr. Zamoyski do Ministerstwa Spraw Zagranicznych
w Warszawie/.

Nr. 512.

Paryż, dnia 2/11 1920.

Otrzym. dnia 3/11 1920. g. 9.

Refero Nr. 506.

Askenazy dla Pana Ministra Spraw Zagranicznych: Proszę wpłynąć na prasę by odnośnie do sprawy wileńskiej mówiła o konsultacji nie zaś o plebiscycie. Nie uwzględniając tego korespondencje z Warszawy w prasie tutejszej przynoszą nam szkodę.

JA.

Original przesłano do załatwienia Wydziałowi

Kopję otrzymują do wiadomości:

D. V.

- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

nowy KOPJA *2/11* *ac*
 TELEGRAMU SZYFROWEGO
 PRZYCHODZĄCEGO

Hr. Zamoyski do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Nr. 510.

Paryż, 30/X.1920.

Otrz. 31/X.g.10.

Ostatnie wystąpienie rządu angielskiego w sprawie majątków niemieckiego w Anglii, ~~wypłata~~ wywarło tu przynębiające wrażenie, jako nowy i poważny objaw rozluźnienia aliansu. W bezpośrednich rozmowach między obu rządami nastąpił jak ~~szukać~~ słyszę, od wczoraj zwrot ku lepszemu Rząd francuski znajduje poparcie w prasie Northcliffa. Istnieje tu wrażenie, że ten incydent uda się wkrótce wyrównać, pozostawi on jednak niewątpliwie ślady nieufności i wznowi dążenie Francji do zabezpieczenia sobie skądinąd poparcia, w pierwszym rzędzie w Ameryce. Moment obecny nadawałby się, jak sądzę, do oparcia naszego zbliżenia z Francją na bardziej konkretnych podstawach z okazji starcia poglądów jakie zarysowuje się na generalnym posiedzeniu Ligi w Genewie. Rząd francuski dążyć tam będzie do utrzymania traktatu Wersalskiego, niedopuszczania Niemców do Ligi i do zapobieżenia by Liga nie przebrała atrybucji Rady Ambasadorów, osłabiając w ten sposób wpływ Francji na wykonanie traktatów. Rząd francuski mając zapewnione w Genewie poparcie Belgji, liczy bardzo na solidarne wystąpienia Polski i Rumunji.

~~~~~

Orginał przesłano do załatwienia Wydziałowi

D.III.

Kopję otrzymują do wiadomości:

- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretnarz Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

PILSUDSKI
 INSTITUTE
 ARCHIVES
 New York

KOPJA

TELEGRAMU SZYFROWEGO

PRZYCHODZĄCEGO

P. Zamoyski do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Paryz. 29.X.1920.

Nr. 507.

Otrzym. 2/XI.20.g.10.

Ciąg dalszy telegramu Nr. 506. Radziłby bez obrazu dla Ligi i jej praw kontroli wyrazić uprzejmie dezyderaty niezbędne do szybkiej i gładkiej wykonalności i uchwały Ligi przez Zeligowskiego i Centro Litwę. Radziłby prosić o zachowanie policji lokalnej pod dozorem komisarzy Ligi. Może należałoby ze strony Centro-litewskiej zawarować minimum terytorjum autodecyzji od zachodu wedle granicy Taryby 12 lipca, a ze strony polskiej od wschodu wedle naszej demarkacji wojskowej z Centro Litwą, albo wedle polsko-rosyjskiej 12 października. Należy też może wskazać ciała miejscowe do autodecyzji. Wiele zależy od uprzejmej formy tych dezyderatów bez zakwestjonowania tekstu samej uchwały.

~~~~~

JN.

Original przesłano do załatwienia Wydziałowi

D.V.

Kopję otrzymują do wiadomości:

- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu); Dyktor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyktor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

25

KOPJA

TELEGRAMU SZYFROWEGO

PRZYCHODZĄCEGO

P. Zamojski do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

W Warszawie.

Paryż, 29/X. 1920.

Otrzym. 1/X.20.g.10

Nr. 506.

Askenazy dla Ministra Sapiehy w odpowiedzi na telegram 22 unika-
~~len~~ wyrazu plebiscyt, żądając tylko autodeterminacji. Skutkiem tego
wpisany już w pierwotnym projekcie uchwały Rady Ligi wyraz plebi-
scyt, został przekreślony i zastąpiony w tekście francuskim przez
wyraz " le droit de decider de leur sort " oraz " consultation
populaire " zaś w tekście angielskim przez jeszcze bardziej zła-
godzone " self determination " oraz " a public expression of opi-
nion ". Co do wojsk Zeligowskiego, stanowczo odmówiłem projektowa-
nego pierwotnie usunięcia ich podczas autodeterminacji, wobec ich cha-
rakteru obywateli miejscowych. Skutkiem tego następnie w dyskusji
już tylko podnoszono stopniowe ich przesuwanie i rozbieranie pod-
czas autodeterminacji. Proponowałem jednak zachowanie ich jako policji
lokalnej. Przypuszczam, że niektórzy członkowie Rady Ligi chcieli-
by wprowadzić podczas autodeterminacji wojska międzynarodowe, zapewne
włosko-francuskie. Uważałbym to za niebezpieczne. Salazy ciągnie te-
legram Nr. 507.

~~~~~

J.N.

Original przesłano do załatwienia Wydziałowi

Kopję otrzymują do wiadomości:

- z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekono-
micznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

AMERICAN
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

11/X *ac*
Re

KOPJA
TELEGRAMU SZYFROWEGO
PRZYCHODZĄCEGO

P. Zamyski do Ambasadora Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Paryż. 6/X. 1930.

Otrzyma. 2/X.20. g.3.

Prangla *Zamyski*
Odwiedził mnie dziś Ambasador Michał GIERŚ oznajmiając, że Rząd
Węgla życzyby sobie mieć bardziej kwalifikowanego przedstawiciela
w Warszawie w osobie posła GULIKIEWICZA który byłby posłany
w misji nadzwyczajnej. Niechąc narazić się na odmowę Gierś prosi
o pewne zbadanie, czy by rząd polski dał agremant. Według informac-
ji posiadanych przezemnie Gulikiewicz jest w najłepszych stosunkach
zarówno ze Struwwem, jak z Sawickim. Byłby skłonny uważać kap-
dykturę tę za własność o której może zapewne bliżej opowiedzieć
Piltz. Proszę odpowiedzieć telegraficznie.

Original przesłano do załatwienia Wydziałowi

Kopję otrzymują do wiadomości:

- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

12
KOPJA
TELEGRAMU SZYFROWEGO
PRZYCHODZĄCEGO

Mr. Zamoyski do Ministerstwa Spr. Zagr.

Oddanie całego sporu z Litwą Lidze Narodów uważam za niemożliwe. Ameryka nie przyjmuje dotychczas żadnego udziału w pracach Ligi. Natrój obecnie dla nas niekorzystny z powodu codziennych wiadomości rozsyłanych przez Litwinów o ruchach wojsk naszych na ruskono litewskiem terytorjum. Poza to jest powód najważniejszy, Rada Najwyższa, od której Liga Narodów w znacznej mierze zależy, zastrzegła poniekąd sobie prawo decyzji w sprawie granic wschodnich, przekazanie sporu terytorjalnego Lidze Narodów z pominięciem Rady Najwyższej byłoby zlekceważeniem tej ostatniej. Już dziś mam za złe, żeśmy tę nieszczą-
ną sprawę przed Ligą Narodów wytoczyli. Odmowa Rady Najwyższej by-
łaby już katastrofą bez ciągłych targów, bez pokępatnych, fałszywych
wpływów i bez rozgłosu, który nam na dobre nie wyjdzie. Litwini przy-
chodzą codziennie z nowymi skargami, popartymi przez urzędowe wiado-
mości ja zaś nic nie mam; od pięciu dni przez kurjerów dwóch z odpi-
sami dokumentów, które utraciły aktualność oraz oświadczenia Kwa-
try Głównej, na które powołać się nie mogę, żadnego nowego nie otrzy-
mam faktu. Przekazuję spór polsko-litewski Askenazemu, który się
tem wyłącznie zająć powinien, a którego w tym celu wzywam z Londynu.

P a d e r e w s k i.

Original przesłano do załatwienia Wydziałowi

Kopję otrzymują do wiadomości:

- otrzymują do wiadomości:
- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów **D. lub S.**: P. Minister (Podsekretarze Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów **A także** Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

KOPJA

TELEGRAMU SZYFROWEGO

PRZYCHODZĄCEGO

P. Zamoyski do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Paryż, 14.XI.1920.

Otrzym. 15.XI.g. 12.30.

Nr. 530.

Omówiłem wczoraj obszerniej z Peretti sprawę naszych stosunków z rządem kowieńskim przedstawiając z całym naciskiem powagę położenia zgodnie z telegramem pana Ministra Nr. 131 i powołując się na równocześnie analogiczne wystąpienie Paderewskiego w Genewie i Ciechanowskiego w Londynie. Dyrektor Spraw Politycznych zobowiązał się, że wyda natychmiast instrukcje do przedstawiciela Francuskiego w Kownie by w porozumieniu ze swym kolegą angielskim wpłynął odpowiednio na rząd kowieński.

*****

GAŁCZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
 ADJUTANTURA GENERALNA
 WARSZAWA
 Dz. 621274 dnia 20/XI 1920 r.
 Załącz. Wydział

JN.

Orginał przesłano do załatwienia Wydziałowi

D.S.P.

Kopję otrzymują do wiadomości:

- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

 PILSUDSKI
 INSTITUTE
 ARCHIVES
 New York

KOPJA
TELEGRAMU SZYFROWEGO
PRZYCHODZĄCEGO

P. Zamoyski do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Paryż, 13/XI.1920.

Nr. 529.

Otrzym. 15/XI.1920.g. 9.

Attache emigracyjny informuje mnie, że pociąg numer 24 wypuszczony z Częstochowy przyjechał Toul z wszystkimi dziećmi choremi wskutek przeziębienia. Dwoje zmarło w drodze. Dorośli też chorzy. Powszechne skargi na brak opału, żywności i opieki władz w Częstochowie. Wskutek braku kontroli przyjechało 22 plebiscytowych górników ze Śląska. Wobec tak strasznych warunków proszę powiadamiając o powyższym tamtejszy urząd emigracyjny /Al. Jerozolimskie 56/ użyć wszelkich wpływów by bez warunków wstrzymano wysłanie dalszych pociągów o ile nie będą zaopatrzone w specjalną maszynę do ogrzewania oraz by wstrzymano wszelkie wyjazdy plebiscytowych.

~~~~~

JN.

Original przesłano do załatwienia Wydziałowi.

Kopję otrzymują do wiadomości:

- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

30
PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

KOPJA

TELEGRAMU SZYFROWEGO

PRZYCHODZĄCEGO

P. Zamczyński do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Paryż, 13 XI. 1920.

Nr. 528.

Otrzym. 14/XI.20.g.20.

Posel Kowalski prosi zawiadomić natychmiast poselstwo przy Watykanie,
czy Hatti bawi w Opola.

~~~~~

J.B.

Orginał przesłano do załatwienia Wydziałowi

Kopję otrzymują do wiadomości:

- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarze Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Nr. ....

8040.

KOPJA

KS

TELEGRAMU SZYFROWEGO

PRZYCHODZĄCEGO

P. Zamyski do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Paryż, 13/XI, 1920.

Otrzym. 14/XI.20.g.20.

Nr. 527.

Dyrektor fabryki prochów w Sochaczewie Rosenrot prosi mnie o interwencję w tutajszym Ministerstwie Wojny dla umożliwienia inżynierowi tejże fabryki francuzowi Jakobowi Delpeche obznajmienia się z tutajszą służbą prochową celem pozyskania informacji technicznych dla fabryki w Sochaczewie. Proszę zatelegrafować mi opinię Ministerstwa Wzr. Spraw Wojskowych.

J.B.

Original przesłano do załatwienia Wydziałowi

Kopję otrzymują do wiadomości:

- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Generalny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

32

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

KOPJA

TELEGRAMU SZYFROWEGO

PRZYCHODZĄCEGO

p. Zamoycki do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Nr. 526

Paryż, 13/XI.1920.

Warszawa 14/XI.1920.

Desman 1043 komunikuje dla M.S.Z. Ministra Handlu i Kolei:
 Refero telegram Pilts via Wiedeń wczoraj otrzymany. Komisja odszkodowań uwzględniła wszystkie postulaty mojej noty wniezionej 3 listopada. Primo: poleca telegraficznie Komisji plebiscytowej opolskiej podjąć natychmiastowe wysyłkę węgla do Polski, bez ograniczeń kontyngentu na zasadzie wagon za wagon próżny. Secundo: wydelegować szefa transportowego biura między-aljanskiego Francuza Isabelle do zaprowadzania kontroli wymiany wagonów jak na granicy Francji i Belgii. Delegat będzie we wtorek w Berlinie na Komisji wagonowej potem zjecha do Opola zapewne na piętnast godzinę posiedzenia z delegatami polskiego Ministerstwa Kolei i Handlu dla zaprowadzenia kontroli. Mówiłem z nim kilkakrotnie jest usposobiony typalnie. Tertio: Komisja odszkodowań zwróciła się do konferencji ambasadorów.....Kole rozdziału parku kolejowego niemieckiego według artykułu 373 oraz o natychmiastowe przydzielenie Polsce tej ilości wagonów i lokomotyw jaka się należy. Uwaga: za niezbędne wysłanie delegatów dobrze poinformowanych do Opola oraz przygotowanie samochodu na zapłatę pełnego kontyngentu węgla w ciągu najbliższych.

Orginal przesłano do załatwienia Wydziałowi

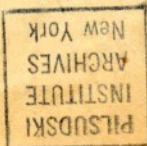
D.S.P./ Kopy Min. Kolei i Handlu.

Kopję otrzymują do wiadomości:

- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

33

KOPJA
TELEGRAMU SZYFROWEGO
PRZYCHODZĄCEGO

p. Zamoyski do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Paryż, 13/XI.1920.

Nr. 525.

Otrzym. 14/XI.g.16.

Przez tutejszego charge d'affaires rząd japoński prosi o agrement dla Toshihiko Kanakonimi jako posła nadzwyczajnego i ministra pełnomocnego w Warszawie. Wzmiankowany kandydat był konsulem generalnym w Charbinie od 1907 do 1912 w Moskwie do 1914 poczem dotychczas dyrektorem towarzystwa kolei południowo-mandżurskiej. Proszę odpowiedź telegraficzną.

~~~~~

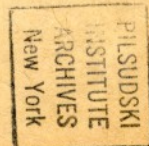
JN.

Orginał przesłano do załatwienia Wydziałowi D.S.P.

Kopję otrzymują do wiadomości:

- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

KOPJA

TELEGRAMU SZYFROWEGO

PRZYCHODZĄCEGO

p. Zamoyski do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Nr. 524

Paryż, 12/XI. 1920

Otr. 14/XI. g. 12

Konferencja Ambasadorów żąda w nocy dziś otrzymanej natychmiastowego zamianowania przez Rząd Polski reprezentanta polskiego w Komisji granicznej cieszyńskiej w miejsce Bocheńskiego. W przeciwnym razie Komisja graniczna będzie kontynuowała prace bez udziału delegata polskiego. Kopia noty kurjerem.

Z.C.

Original przesłano do załatwienia Wydziałowi

D.S.P.

Kopję otrzymują do wiadomości:

- z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyktor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyktor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

KOPJA
TELEGRAMU SZYFROWEGO
PRZYCHODZĄCEGO

P. Zamoycki do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Paryż, 12/XI. 1920.

Otrzyma. 14/XI. 20.g.16.

Nr. 522.

Proszę najępiej przysłać informacje, dotyczące koncesji ekono-
micznych na Śląsku na rzecz aliantów w związku z decyzją Rady
Ministrów. Wskazano szybkie działanie.

J.B.

Original przesłano do załatwienia Wydziałowi

Kopję otrzymują do wiadomości:

- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyktor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyktor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

S. III Nr. 2606.

Original

KOPJA

TELEGRAMU SZYFROWEGO

PRZYCHODZĄCEGO

Hr. Zamoyski do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Nr. 552.

Paryż, dn. 6.XII.20.

Otrzym. dn. 7.XII.20. Ilg

Zapytano mnie z otoczenia prezydenta Milleranda, który żywo interesuje się sprawę górno-śląską, czy posiadamy dane co do liczby i rozmieszczenia emigrantów polaków, czy zabezpieczyliśmy ewentualny transport z Westfalji na Górny Śląsk naszych głosujących. Prosiłbym o najspiesniejsze przestudjowanie tych spraw w Bytomiu i Opolu niemniej czy Rząd Polski zamierza pertraktować z rządem niemieckim co do transportu tych emigrantów na Śląsk. W razie potrzeby mógłbym się starać o poparcie tej naszej akcji przez Radę Ambasadorów.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. Dz. 62137, dnia 20/XII 20.

Wydziel.

WS

Original przesłano do załatwienia Wydziałowi

D.S.P.

Kopję otrzymują do wiadomości:

- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

7/12 aa
KOP

KOPJA
TELEGRAMU SZYFROWEGO
PRZYCHODZĄCEGO

p. Zamoyski do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Waryż, 1. XII. 1920.

Nr. 549.

Otrzym. 2. XII. g. 11.

Z uwagi na decyzję londyńską co do głosowania Górno-Słazaków, Foch doradza, by rząd polski wystąpił z wnioskiem o dopuszczenia przez analogję do głosowania w centrach amerykańskich Polaków górno-słaskich tam zamieszkałych. Wobec instrukcji szyfr 161 odrzucającej głosowanie emigrantów w Kolonji, inicjatywa ta wydaje mi się przynajmniej w tej formie nie być aktualną. Uwiadomiam Londyn i Genewę, proszę instrukcję.

JN.

Original przesłano do załatwienia Wydziałowi

D.S.P.

Kopję otrzymują do wiadomości:

- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

38
PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

KOPJA
TELEGRAMU SZYFROWEGO
PRZYCHODZĄCEGO

hr. Zimowski do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Paryż, 1. III. 1920.

Otrzymał, 2. III. g. 11.

Nr. 548.

Wzrasta coraz bardziej zbliżenie francusko-włoskie o które
robione są stałe usilne zabiegi z uwagi na rokowania londyńskie,
i w wyniku pomyselnego układu w Rapallo Rząd Francuski byłby
skłonny opowiedzieć się za oddaniem Smyrny Turkom przy zapewnieniu
dochodów w tej zone wyłączności koncesji ekonomicznych.

Original przesłano do załatwienia Wydziałowi

B.S.P.

Kopję otrzymują do wiadomości:

- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Generalny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

KOPJA
TELEGRAMU SZYFROWEGO
PRZYCHODZĄCEGO

Hr. Zamoycki do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Nr. 546.

Paryż, 30/XI.1920.

Otrzym. 2/XII.g.11.

Receptus 155.

W dyskusji Rady Ambasadorów nad sprawą głosowania emigrantów na Górnym Śląsku Poch, stojąc na gruncie niedopuszczenia ich do głosowania, oświadczył, że w przeciwnym razie koniecznem byłoby zwiększenie tamtejszej załogi aljencyj do 60,000 ludzi, inaczej obawia się rozruchów, któreby jego zdaniem niezawodnie doprowadziłyby do konfliktu europejskiego. O ile mi wiadomo Rada w tym kierunku ostatecznej decyzji nie powzięła.

Original przesłano do załatwienia Wydziałowi

Kopję otrzymują do wiadomości:

- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

Kr

KOPJA
TELEGRAMU SZYFROWEGO
PRZYCHODZĄCEGO

p. Zamoyski do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie

Paryż, 30. XI. 1920.

Otrzymał 2. XII. g. 9.

Nr. 545.

Wczorajszy powrót Leygues do Paryża ma być spowodowany nie tylko dyskusją parlamentarną o stosunki z Watykanem, ale też chęcią Willeranda poinformowania tutejszego Prezydenta Ministrów o swojej rozmowie z Sforzą i dania mu odpowiednich instrukcji w duchu większej stanowczości. Mimo przyjaznego charakteru rokowań londyńskich, istnieje znaczna rozbieżność w zapatrywaniach na sprawy wschodnie.

WATYKAN WATYKAN WATYKAN WATYKAN WATYKAN

JN.

Original przesłano do załatwienia Wydziałowi

D.S.P.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Kopję otrzymują do wiadomości:

- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

42

KOPJA

TELEGRAMU SZYFROWEGO

PRZYCHODZĄCEGO

hr. Mancowski do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Paryż, 26.XI.1920.

Nr. 540.

Otrzym. 28.XI.g.11.

Wczoraj miałem dłuższą rozmowę na Quai d'Orsay. Oświadczone mi, że Łotwa i Estonia stanowią do Ligi Narodów dopuszczona nie będą, gdyż to by pociągało uznanie ich de jure, czego ze względów na politykę odnośnie do sprawy rosyjskiej zrobić nie chcą. Obawiają się że rząd rosyjski taki który będą mogli uznać, a z którego powstaniem się liczą, niezmiennie wystąpi przeciw suwerenności tych państw, co utrudnia stanowisko Ententy, która obawia się, że przez uznanie z naszej strony de jure Łotwy i Estonii sami niejako postawimy na równym poziomie kwestję egzystencji państw powstałych na terytorjum Rosji, podczas gdy Ententa wyodrębni od tego absolutnie sprawę polską. Jakkolwiek nie mają nic przeciw temu byśmy już dziś uznali de jure Łotwę i Estonję, to przecież nie wiążą konieczności zrobienia tego, tembardziej, że możemy się założyć stanowiskiem wielkich mocarstw do tych państw i tak jak one zapewnić im wszystkie korzyści, które by mogło im dać uznanie de jure.

JN:

D.S.P.

Original przesłano do załatwienia Wydziałowi

Kopję otrzymują do wiadomości:

- z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyktor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyktor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

KOPJA
TELEGRAMU SZYFROWEGO
PRZYCHODZĄCEGO

P. Zamoyski do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Nr. 536.

Paryż, dnia 20/11 1920.

Otrzym. dnia 21/11 g. 9.

Ścisłe poufne. Peretti powiedział dziś Jurystowskiemu że jeżeli Grecy chcą koniecznie Konstantego to mogą go mieć ale wbrew Francji. Wyjaśniająco dodał że z Grecją Konstantego Francja nie miałaby stosunków dyplomatycznych, odmówiłaby jej swą współpracę w dziedzinie finansowej i zmieniłaby swe stanowisko odnośnie do korzyści przyznanych Grecji Wenizelosa. Rząd Francuski przypuszcza że wobec tego Grecy dokładnie się namyślą, nim powezmą stanowczą decyzję. Na wzmiankę Jurystowskiego o stanowisku Anglii do tej sprawy Peretti powiedział że Rząd Angielski podziela stanowisko Francji i że między oboma Gabinetami panuje porozumienie.

%%%%%%%%%

JK.

Original przesłano do załatwienia Wydziałowi

Sekretowano.

Kopję otrzymują do wiadomości:

- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

44

KOPJA

TELEGRAMU SZYFROWEGO

PRZYCHODZĄCEGO

24 CC
K

hr. Zamoycki do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Paryst. 19. XI. 1920.

Otrzyma. 20. XI. 1920. g. 9.

Nr. 535.

Tutejszy ~~podnemocnik~~ Łotewski prosił mnie o wpłynięcie na rząd, celem uzyskania jego poparcia dla wniosku o przyjęcie do Ligi Narodów, ~~złożonego~~ przez Łotwę w Genewie, za czym nastąpiłoby uznanie, de jure, przez mocarstwa. Odpowiedziałem ogólnikowo w myśl telegramu Pana Ministra 128, że odnośny się zyczliwie do uznania Łotwy. Moje dalsze informacje tutejsze potwierdzają w zupełności telegram 521. ~~Zaliczenie~~ Łotwy do Ligi narazie zupełnie nieprawdopodobne. Proszę o informacje co do zajętogo przez ~~starowiaka~~ w tej sprawie.

JN.

Original przesłano do załatwienia Wydziałowi D.S.P.

Kopję otrzymują do wiadomości:

- z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekono-

Recp. **KOPJA**
TELEGRAMU SZYFROWEGO
PRZYCHODZĄCEGO

Hr. Zamoycki do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

Nr. 532.

w Warszawie /

Paryż, 16/XI.920

Otr. 17/XI.8.92

Wnawiając kampanję, którą sygnalizowałem moim telegramem 507, Herbette atakuje w wczorajszym biuletynie "Temps" pana Naczelnika Państwa w związku z porażką Wrangla. Ponowna interwencja posła w tej sprawie podjęta dziś w instancjach M.S.Z. ustaliła, że to ostatnie dezawuuje kategorycznie wystąpienie "Temps", jako przeciwnie...x. Omówiono wywarcie dalszej presji na "Temps". Proszę o decyzję telegraficzną, czy wobec wystąpienia Herbette wstrzymać subwencję "Temps". Choć uważałbym to za wskazane, nie mogą ukryć niedogodności, które niezawodnie wynikną z opozycyjnego względu na nasze stanowiska całej redakcji "Temps", po zerwaniu przez nas stosunków.

x. prawdopodobnie ustęp b. a. j.

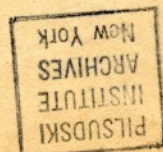
Z.C.

Original przesłano do załatwienia Wydziałowi

Kopję otrzymują do wiadomości:

- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

46

KOPJA
TELEGRAMU SZYFROWEGO
PRZYCHODZĄCEGO

F. Zamoycki do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Paryż, 16/XI. 1920.

Nr. 531.

Otrzymał 17/XI. 20. g. 9.

Romerowi pokazywane w Quai D'Orsay telegram z Genewy z wiadomością, że Curzon popiera nasze stanowisko i co do Gdańska. Francja proponuje terytorjum plebiscytowe na Litwie: na zachodzie granica gubernacji Wileńskiej i wschodnia część okręgu jezior Ozy bez miasta, Grodno i powiaty południowe wileńskie po Niemnem. Na wschód linja traktatu bolszewicko-litewskiego. Wynik głosowania wedle propozycji francuskiej ma być oceniony globalnie. Utrzymanie naszego postulatu odwołania prawa głosowania emigrantów na Górnym Śląsku jest bardzo wątpliwe, na szanse projekt głosowania w dwóch strefach i osobny dzień głosowania dla emigrantów.

~~~~~

J.B.

Original przesłano do załatwienia Wydziałowi

D. S. F.

New York
ARCHIVES
INSTITUTE
PILSUDSKI

New York
ARCHIVES
INSTITUTE
PILSUDSKI

47

Minister (Podsekretarz Stanu), Dyrektor

KOPJA

TELEGRAMU SZYFROWEGO

PRZYCHODZĄCEGO

P. Paderewski do Ministerstwa Spraw Zagranicznych

w Warszawie.

Paryż, 4/XI. 1920.

Otrzym. 5/XI.20.g. 15.

Nr. 15.

Dla Księcia SAPIEHY.

Przepraszam o ~~zaskawę~~ ~~zawindowanie~~ jaknajrychlej, czy Rząd się zgadza na propozycję Ligi Narodów co do Wilna. Wprawdzie agencja wschodnia już 31 października podała tu do wiadomości, że Rząd Polski propozycję akceptuje, na kierowane do mnie zapytania oficjalnej dotąd odpowiedzi dać nie mogę. Wogóle nie rozumiem dlaczego nie otrzymuję obecnie żadnych wiadomości. Nominacje o które prosiłem dla panów Wielowieyskiego i Strakaacza nie nadeszły. Biura wszystkich państw są już w Genewie; naszego tylko tam niema. Polska ma właściwie prawo do trzech delegatów, z tego powodu raździłbym, żeby Wielowieyski, który ma rozległe stosunki i umie.....
 ....^x zdolnym człowiekiem i nader bystrym prawnikiem, został mianowany "delegatus adjoint"; na sekretarza Delegacji odpowiednim będzie pan Henryk Woroniecki, ale kiedy przyjedzie? Na ekspertów ~~znajomych~~ ^{odpowiedzi} chciałem wziąć panów Winiarskiego, Doermanna i oraz Zółtowskiego jako znawcę spraw niemieckich. Potrzebny będzie jeszcze ekspert do spraw polsko-litewskich, może go Ministerstwo zechce wybrać. Proszę bezzwłocznie na telegram Nr.12 oraz^o decyzję w sprawie Konwencji Gdańskiej.

x - brak kilku wyrazów.

MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH

ADJUTANT GENERALNY

WARSZAWA

L: Dz. 62147, Gł. 2/XI 1920.

Załącz. Wydział

Orginał przesłano do załatwienia Wydziałowi : G. M.

Kopję otrzymują do wiadomości:

- z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarz Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.

 PILSUDSKI
 INSTITUTE
 ARCHIVES
 New York

KOPJA

TELEGRAMU SZYFROWEGO

PRZYCHODZĄCEGO

P. Paderwaśki do Ministerstwa Spraw ~~Wojkowych~~ Zagranicznych
w Warszawie.

Nr. 14.

Paryż, dnia 3/11 1920.

Otrzyma. dnia 4/11 h. 17.

Proszę uzyskać w Naczelnym Dowództwie i Ministerstwie Spraw
Wojskowych utworzenia przy delegacji do Ligi Narodów stanowiska
zastępcy attache wojskowego. Proponuję na stanowisko rotmistrza
Rozena już odkomenderowanego do Delegacji rozkazem Naczelnego
Dowództwa z 18 października. Sprawa pilna ze względu na bliski
wyjazd do Genewy.

~~~~~

JK. Oryginał przesłano do załatwienia Wydziałowi

D. I.

Kopję otrzymują do wiadomości:

- a) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów D. lub S.: P. Minister (Podsekretarze Stanu), Dyrektor Departamentu Dyplomatyczno-Politycznego i Sekretarz Jeneralny.
- b) z telegramów przydzielonych do jednego z Wydziałów A także Dyrektor Departamentu Administracyjno-Ekonomicznego.

Po przyjęciu do wiadomości zwrot do S. III celem zniszczenia.